

Bijlage

Antwoorden op vragen over door ouders ontvangen dossiers inzake de stopzetting van kinderopvangtoeslagen.

Ontvangen 13 december 2019 (2019Z25101 / 2019D51632)

Gelijkluidende vragen zijn gezamenlijk en per thema beantwoord.

1. Vragen over de wet- en regelgeving omtrent de ouderdossiers

De leden van de fracties van de VVD, het CDA, SP, GL en PvdD vragen welke regelgeving omtrent het vrijgeven van stukken in dit soort gevallen geldt en waarom niet grote delen (de delen zonder persoonsgegevens) van de dossiers onder de huidige regels aan de ouders gegeven kunnen worden. Ook wordt gevraagd naar het verstrekken van het dossier van de kinderopvanginstelling.

Toeslagen heeft geen eenduidige klantgegevens die een-op-een verstrekt kunnen worden. Over burgers zijn gegevens opgeslagen over meerdere soorten toeslagen, meerdere jaren en meerdere vormen van behandeling. Het systeem van bevoorschotting en definitieve toekenning brengt een veelheid aan tussentijdse wijzigingen mee, die in verschillende fasen en teams worden behandeld. Het gaat dan bijvoorbeeld over dienstverlening, toezicht, bezwaar, beroep en klacht. Iemand kan zowel toeslagaanvrager als toeslagpartner of medebewoner zijn. Om aan de vraag van ouders te voldoen en alle beschikbare informatie te verstrekken, is informatie uit diverse systemen uitgeprint en gebundeld in mappen.

Het beeld is ontstaan dat grote delen zijn weggelakt, ook waar dit uit hoofde van de regelgeving niet nodig was. Voor het lakken van de documenten is de AVG en de AWR als uitgangspunt genomen. In deze gevallen is conform mijn toezegging ruimhartig informatie verstrekt, binnen de grenzen van de Awb (op de zaak betrekking hebbende stukken). Gegevens van derden en (passages van) stukken waarin sprake is van intern beraad, controle- of processtrategie of vanwege een strafrechtelijk onderzoeksbelang zijn hierbij weggelakt. Ook bij het verstrekken van informatie over de kinderopvanginstelling ben ik gehouden aan de geheimhoudingsplicht van art. 2:5 Awb, art. 67 AWR en de AVG.

Zoals ook in de begeleidende brief is vermeld is bij het verstrekken van de ouderdossiers nagelaten om de ouders een duidelijke toelichting te geven. Daarmee is onvoldoende gehandeld vanuit het perspectief van de ouder.

De leden van de fracties van de VVD, D66, SP, PvdA en SGP hebben gevraagd of, met de kennis van nu, de documenten foutloos zijn gelakt. Ook vragen zij of het belang van de ouder daar voldoende in heeft meegewogen. Ook wordt gevraagd naar het omgaan met privacygevoelige informatie.

Bij het verstrekken van de informatie is geprobeerd een balans te vinden tussen ruimhartig verstrekken en de privacy van mensen. Dit is ook de basis waarop is gelakt. Dit laat onverlet dat bij het verstrekken van de dossiers onvoldoende oog is geweest voor het beantwoorden van de vragen van ouders. Het perspectief van de ouder is onvoldoende meegenomen in de vormgeving en uitwerking van het proces. Dat proces had persoonlijker moeten en dossiers hadden nader moeten worden toegelicht.

De informatie is onder grote tijdsdruk door circa 30 medewerkers verzameld en gelakt. Het is een grote operatie gebleken om op korte termijn alle stukken te verzamelen en te lakken. Daarbij heeft Toeslagen vanuit goede intentie gehandeld, maar zijn toch in sommige gevallen persoonsgegevens van derden niet weggelakt. Dit is niet conform de AVG en hiervan is dan ook melding gedaan van een datalek bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Van deze melding wordt de betrokkene op de hoogte gesteld.

De leden van de SP-fractie vragen waarom het rapport over Tonga-onderzoek helemaal zwart is gemaakt terwijl de betreffende gastouderbureau inmiddels failliet is.

Hoewel Toeslagen de ouderdossiers zo ruimhartig mogelijk heeft verstrekt, dient ook rekening te worden gehouden met de fiscale geheimhoudingsplicht. Met het lakken is slechts beoogd het belang van degene wiens persoonsgegevens en fiscale gegevens het betreft te beschermen, dit geldt ook wanneer een rechtspersoon inmiddels failliet is.

De leden van de fracties van de VVD, GroenLinks, D66 en de PvdA vragen of een derde, onafhankelijke instantie, heeft meegekeken of het weglakken conform de geldige regelgeving is gebeurd. Ook vragen zij of het lakken kan worden getoetst door de Autoriteit Persoonsgegevens.

Het is niet gebruikelijk dat een derde, zoals een onafhankelijke instantie buiten de Belastingdienst, meekijkt op de wijze waarop documenten worden gelakt. Dat is dan ook niet gebeurd. Dat is bijvoorbeeld ook niet het geval bij Wob-verzoeken. Ik zie geen aanleiding om de Autoriteit Persoonsgegevens te verzoeken of zij een toets willen doen op de gelakte dossiers. Wel had een betere controle moeten plaatsvinden voordat de dossiers naar de ouders zijn gegaan. Ik constateer dat dat proces niet goed is verlopen.

De leden van de fracties van de VVD, het CDA, D66 en de SP vragen naar de uitspraak van rechtbank Rotterdam van 12 juli 2019, het hoger beroep daartegen door Toeslagen en de gevolgen van die uitspraak voor andere ouders.

Zoals vermeld in mijn brief van 23 augustus 2019 zag Toeslagen zich voor een dilemma gesteld: enerzijds wil Toeslagen voldoen aan het oordeel van de rechtbank, anderzijds is niet duidelijk hoe ver de uitspraak van de rechtbank strekt en heeft Toeslagen een verantwoordelijkheid om vertrouwelijk met de gegevens van derden om te gaan.¹ Om die reden is tegen deze specifieke

¹ Kamerstukken II 2018/19, 31066, nr. 518.

opdracht van de rechtbank hoger beroep ingesteld. Wel heeft Toeslagen in de tussentijd een gelakte versie van het onderzoeks dossier van het betreffende gastouderbureau verstrekt. De rechter heeft daarbij voor zijn beoordeling wel een ongelakte versie gekregen zodat voor alle toekomstige procedures duidelijkheid kan worden verkregen.

2. Vragen over het verstrekken van de ouderdossiers

De leden van de fracties VVD, SP en PvdA vragen hoeveel dossiers er zijn gedeeld en wanneer de andere dossiers worden gedeeld.

De negentien ouders die op 11 november jl. op het belastingkantoor in Rotterdam aanwezig waren, hebben hun dossier ontvangen. Vier daarvan krijgen nog aanvullende stukken over andere jaren. Al deze ouders zijn telefonisch benaderd om een afspraak te maken, zodat het dossier mondeling kan worden toegelicht. Daar is over het algemeen positief op gereageerd. Met vier ouders is maandag opnieuw contact gezocht; zij waren vrijdag telefonisch nog niet bereikbaar.

Op dit moment zijn in totaal circa 150 verzoeken om dossierinzage ontvangen. Vanwege dit aantal en de hoeveelheid werk die het samenstellen van het dossier met zich meebrengt, wordt hiervoor een structureel proces ingericht. Bij de inrichting van dit proces worden de opgedane ervaringen met de reeds verstrekte dossiers en de bezoeken aan de ouders meegenomen.

De leden van de fracties van het CDA, PvdA en de SGP vragen of er bij het verstrekte dossier een inhoudsopgave of overzicht is verstrekt waaruit blijkt hoe de dossiers zijn opgebouwd. De leden van de fracties van D66 en de SGP vragen naar de wijze waarop de Belastingdienst heeft gecommuniceerd met de ouders die hun dossier kregen. Ook wordt gevraagd of is gecheckt of de kern van de vraag van ouders kan worden beantwoord.

De pakketten bestonden uit een oplegbrief met globale uitleg over de inhoud van de dossiers en informatie uit het individuele dossier van de ouder bij de onderdelen Toeslagen en Centrale Administratieve Processen. In de gevallen waarin de ouder was betrokken bij een CAF-zaak of ander onderzoek zijn ook stukken van die onderzoeken bijgevoegd. Er is geen inhoudsopgave verstrekt. Dit benadrukt dat te weinig vanuit dienstverlenend perspectief is gewerkt. Er is niet stil gestaan bij wat het voor deze ouders zou betekenen als zij het dossier op deze manier zouden krijgen. Op 11 november jl. hebben de negentien ouders op het belastingkantoor Rotterdam hun gegevens geregistreerd met het verzoek om dossierinzage. Deze ouders zijn in de loop van die week gebeld om te vragen welke specifieke informatie zij graag wilden ontvangen en/of op welke jaren hun verzoek zag. De negentien ouders zijn op 13 december jl. gebeld om te vragen of zij behoefte hebben aan een persoonlijk gesprek om het dossier verder door te nemen. De meeste gesprekken vinden in overleg met de ouders nog deze week plaats.

De leden van de fractie van het CDA vragen waar burgers hun toeslagendossier, waar ze volgens de AVG gewoon recht hebben, kunnen opvragen. Tevens vragen deze leden waarom de ouders

twaalf weken moeten wachten op hun dossier, terwijl de AVG hiervoor een termijn stelt van vier weken.

In principe moet een inzageverzoek voor persoonsgegevens op grond van de AVG binnen een maand na de ontvangst van het verzoek door de verwerkingsverantwoordelijke beantwoord worden. Deze termijn kan met twee maanden worden verlengd als het verzoek complex is. Zoals is aangegeven is het samenstellen van een ouderdossier niet eenvoudig. Mijn streven blijft om de ouders waar mogelijk eerder te informeren. Op de website van de Belastingdienst is toegelicht hoe ouders een verzoek om inzage van het dossier kunnen doen.

De fracties van D66, SP en SGP vragen hoe wordt geborgd dat de inzageverzoeken binnen de gestelde termijn van 12 weken worden opgeleverd. Zij vragen zich af of er voldoende capaciteit is en of er capaciteit wordt ingehuurd. Ook vragen zij hoe deze kosten zich verhouden tot het totaal aan teruggevorderde toeslagen bij de ouders.

Voor de eerste negentien dossiers is het team vanuit Toeslagen gedurende de werkzaamheden opgeschaald naar circa 30 Toeslagenmedewerkers. Momenteel wordt een structureel proces ingericht, waarbij op basis van de ervaringen van de eerste dossiers een inschatting wordt gemaakt van de vragen die bij de ouder leven en de benodigde capaciteit die dit van Toeslagen vraagt. Het is niet na te gaan hoe de kosten zich verhouden tot het aantal teruggevorderde toeslagen. De ouders die hun dossier hebben opgevraagd behoren tot verschillende zaken in verschillende perioden: dat zijn zowel CAF-zaken als zaken voordat die werkwijze werd opgestart.

3. Vragen over de informatievoorziening aan de ouders

Leden van de fracties van de PvdA en de SGP vragen of de dossiers door de staatssecretaris zijn beoordeeld. Ook vragen zij of alles is ingezet om de ouders te helpen.

Ik heb opdracht gegeven om de gevraagde informatie ruimhartig te verstrekken. Ik heb de dossiers daarna niet persoonlijk beoordeeld.

De leden van de fractie van het CDA vragen waarom overzichten ontbreken van de schuldpositie van de gedupeerden op enig moment in de tijd. Ook vragen zij of de Belastingdienst een overzicht heeft van de toeslag- en belastingschuld en opgelegde boetes en verhogingen.

In de dossiers zijn de documenten opgenomen die gaan over betalingsregelingen, invorderingsmaatregelen en verrekeningen. Hoewel dit niet standaard onderdeel is van het invorderingsdossier kan ik mij voorstellen dat ouders behoefte kunnen hebben aan een schuldenoverzicht. Ik vind het een goed idee om deze vraag mee te nemen in de gesprekken met de ouders. Die overzichten worden verstrekt als de ouder daar behoefte aan heeft.

De leden van de fractie van het CDA vragen hoeveel ouders in de CAF 11-groep een aanbod hebben gehad tot schadevergoeding en op welke dag hebben zij het ontvangen.

In totaal ontvangen 90% van de ouders een brief met een berekening. Ruim 200 ouders krijgen een bedrag tot € 20.000, ruim 70 ouders een bedrag daarboven met als hoogste bedrag € 66.000. De schadevergoeding wordt nog voor het einde van het jaar uitbetaald. In de aanbiedingsbrief bij deze vragen ga ik uitgebreider in op de uitbetaling van de compensatie.

De leden van de fractie van de SGP vragen waarom documenten die zien op de controle van de kinderopvangorganisatie niet zijn opgeleverd, terwijl een rapport over een belastingcontrole bij een kinderopvanginstelling wel is opgeleverd.

Het kan voorkomen dat Toeslagen niet beschikte over documenten van externe partijen, zoals het inspectierapport over de kinderopvanginstelling. Deze inspectierapporten zijn openbaar en raadpleegbaar via de website van het Landelijk Register Kinderopvang. In de brief is bedoeld op de rapporten die zien op de belastingcontrole bij een kinderopvangorganisatie, voor deze rapporten geldt de wettelijke geheimhoudingsplicht.

4. Vragen over het label fraudeur en strafrechtelijke vervolging van eigenaren

De leden van de fractie van het CDA vragen of er een methode is voor ouders die als fraudeur zijn aangemerkt en dwangbevelen ontvangen om snel na te gaan of dit fraudestempel onterecht is, het label fraudeur dan verwijderd wordt en er dan een betalingsregeling tot stand komt?

Fraude kan een vergrijpboete of zelfs strafrechtelijke vervolging tot gevolg hebben. Opzet of grove schuld is een minder zware kwalificatie dan fraude, maar kan ook grote gevolgen hebben voor een toeslaggerechtigde. Als er sprake is van opzet of grove schuld bestaat er namelijk geen recht op een persoonlijke betalingsregeling. Tegen deze beslissing staat bezwaar en beroep bij een onafhankelijke rechter open.

De vraag of een opzet/grove schuld-kwalificatie verwijderd kan worden waardoor er wel recht ontstaat op een persoonlijke betalingsregeling hangt van de situatie af. Als er sprake is van een lopende bezwaar- of beroepsprocedure tegen de opzet/grove schuld-kwalificatie dan vervalt die kwalificatie, tenzij er in de voorfase een vergrijpboete is opgelegd of als er sprake is van een strafrechtelijke vervolging.

Voor andere opzet/grove schuld-kwalificaties uit het verleden geldt dat de dwanginvordering van de openstaande toeslagschuld tijdelijk is stopgezet. Hierdoor krijgen deze toeslaggerechtigden tijdelijk een betalingspauze. Intussen wordt het kader voor opzet/grove schuld-kwalificaties heroverwogen. Hierbij worden de bevindingen van de ADR meegenomen. Daarna worden de opzet/grove schuld-kwalificaties van toeslaggerechtigden die daardoor geen persoonlijke betalingsregeling voor hun schuld hebben gekregen, herbeoordeeld. Pas in die fase kan eventueel het stempel opzet/grove schuld dus worden verwijderd. Met de herbeoordeling wordt ook uitvoering gegeven aan de Kamerbreed gesteunde motie van Raan.²

² Kamerstukken II 2018-19, 31 066, nr. 564

De leden van de fracties van het CDA, GroenLinks, SP, PvdA en SGP hebben gevraagd of de verstrekte dossiers voldoende inzicht bieden aan de ouders in het proces naar de stopzetting van Toeslagen en de uiteindelijke reden van deze stopzetting.

De ouders die hun dossier hebben opgevraagd, betreffen een diverse groep. Niet alle ouders waren onderdeel van een CAF-zaak. In een aantal CAF-zaken hebben stopzettingen van lopende toeslagen plaatsgevonden, zoals ook bij CAF 11 het geval was. De werkwijze heeft onder andere ingehouden dat op basis van een onderzoek bij een kinderopvangorganisatie is overgegaan tot het bij meerdere ouders stopzetten van lopende toeslagen. Dit heeft tot gevolg dat in veel ouderdossiers geen of erg weinig informatie is opgenomen betreffende de stopzetting in dat specifieke geval.

Ik ben met het u eens dat dit voor een ouder op basis van het overgelegde dossier soms een slecht of geen beeld geeft van de reden van de stopzetting van de lopende toeslag. In het geval van een CAF-zaak is in principe per ouder wel een 'bevindingendocument' opgenomen over de beoordeling van de bewijsstukken waarna definitieve stopzetting of herziening van eerdere jaren met een terugvordering volgde. Ik vind dat ouders een toelichting moeten kunnen krijgen waarom de Belastingdienst/Toeslagen de gevraagde toeslagen heeft stopgezet of niet toegekend. Afgelopen vrijdag heeft de Belastingdienst/Toeslagen de ouders benaderd met de vraag of zij het op prijsstellen dat er deze week een toelichting op het dossier wordt gegeven. De meeste ouders hebben daarop al positief gereageerd. Tijdens dat gesprek zal worden toegelicht waarom voor de desbetreffende ouder de toeslag is stopgezet. Ik hoop dat hiermee de onduidelijkheid voor de ouders zal worden weggenomen.

De leden van de fractie van de SP vragen of met de dossiers de aandacht wordt afgeleid van de handelswijze van de dienst.

Met het verstrekken van de dossiers is beoogd om ouders inzage te geven in de stukken uit hun dossier. Het is zeer zeker niet de bedoeling daarmee de aandacht van de Belastingdienst af te leiden.

De leden van de SP-fractie vragen waarom er nooit een strafrechtelijke procedure tegen de eigenaresse van het Voortvarend Scheepje is gestart. Tevens vragen zij of ik ermee bekend bent dat dezelfde eigenaresse na het faillissement van het Voortvarend Scheepje nieuwe kinderopvanginstellingen is gestart.

Ik kan niet ingaan op individuele zaken. Wel kan ik in het algemeen zeggen dat als er voldoende bewijs aanwezig is, de vraag of een zaak bestuursrechtelijk met een boete dan wel strafrechtelijk wordt afgedaan, afhangt van de individuele feiten en omstandigheden van het geval. In overleg met FIOD en OM wordt bepaald welke wijze van afdoening in de concrete zaak het meest passend wordt bevonden.

De leden van de fractie van de SP vragen of het terecht is dat ouders categoriaal zijn gestraft voor aantoonbare fraude van de eigenaresse.

Ook in dit geval kan ik niet ingaan op individuele zaken. Wel kan in het algemeen worden geantwoord dat als er geen sprake is van schuld geen boete is opgelegd en/of strafrechtelijke vervolging is ingesteld tegen een persoon zelf. Wel kan de institutionele vooringenomenheid ertoe hebben geleid dat het recht op kinderopvangtoeslag is komen te vervallen als niet aan de wettelijke voorwaarden is voldaan. Dat kan ook het gevolg zijn van handelen door een ander. Met de kennis van nu zou anders zijn geacteerd. Om die reden wordt er hard gewerkt aan een oplossing.

5. Vragen omtrent de acties

De leden van het CDA vragen hoe u de aangenomen moties over meldingen misstanden en mediation worden uitgevoerd.

Op dit moment wordt verkend op welke wijze uitvoering aan de moties wordt gegeven. In het nieuwe jaar zal ik uw Kamer zo spoedig mogelijk nader informeren over onder meer de instelling van de commissie en de bijbehorende taakopdracht. In lijn met de motie Omtzigt c.s. zal Toeslagen bevorderen dat ouders eenvoudig en zonder tegenwerking hun recht kunnen halen. De concrete uitwerking hiervan wordt momenteel uitgewerkt en uw Kamer ontvangt in het nieuwe jaar een brief hierover.

De leden van de fractie van de SP vraagt naar de toegezegde overzichten over het aantal CAF zaken en over situaties buiten de CAF-casus.

Deze overzichten en een uitleg daarover zijn als bijlage bij de Kamerbrief toegevoegd.

De leden van de fractie van de SP vragen naar de kosten van de Landsadvocaat in de Tonga-zaak.

De Landsadvocaat treedt op als procesvertegenwoordiger in één zaak uit het Tonga-dossier. Het is gebruikelijk dat de gemaakte kosten in een individuele zaak niet worden gedeeld.

De leden van de SP vragen hoeveel kosten er gemoeid zijn met de commissie Donner.

De adviescommissie uitvoering toeslagen is op 1 juli jl. gestart met de uitvoering van haar werkzaamheden en is daar op dit moment nog mee bezig. Daarom kan op dit moment alleen een voorlopig bedrag worden bepaald voor de kosten die met deze commissie gemoeid zijn. Tot nu toe bedragen de kosten van de adviescommissie ongeveer €36.000,- Het grootste deel van deze kosten betreffen de huisvesting en inrichting van het secretariaat op een externe locatie in verband met de onafhankelijkheid van de adviescommissie. Daarnaast zijn er kosten gemaakt voor onder andere zaalhuur en de publicatie van het interim-advies.

Naast de kosten die de commissie maakt, is er sprake van vergoedingen voor werkzaamheden van de drie leden. De voorzitter van de adviescommissie wordt - zoals gebruikelijk bij externe onafhankelijke commissies - een vaste vergoeding toegekend, waarbij de salarisschaal wordt vastgesteld op schaal 18 van bijlage B van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1984.³ Voor de werkzaamheden van de voorzitter zijn twee dagen in de week gerekend. Hij besteedt meer uren aan het voorzitterschap. Deze extra uren worden niet vergoed. Zoals vermeld in het instellingsbesluit hebben de overige twee leden van de commissie afgezien van een persoonlijke vergoeding op grond van de Wet vergoedingen adviescolleges en commissies. Zij vervullen hun lidmaatschap van de commissie in de tijd die de respectievelijke organisaties waarbij zij hun hoofdfunctie vervullen daarvoor beschikbaar stelt. Met die organisaties zijn in dat verband afspraken gemaakt over de vergoeding die daarvoor aan die organisaties toekomt.

De leden van de fractie van de SP vragen hoe lang er met dubbele nationaliteit is gewerkt als aandachtspunt en wanneer dat is gestopt.

Over het gebruik van nationaliteit in de systemen van Toeslagen ben ik ingegaan in mijn brief van 11 juni 2019.⁴ De Autoriteit Persoonsgegevens doet onderzoek naar het gebruik van de tweede nationaliteit door Toeslagen.

³ <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0003630&bijlage=B&q=2019-12-14&z=2019-12-14>

⁴ Kamerstukken II 2018/19, 31066, nr. 490.